

עין משפט
גד מצוה

ב א (ממ) פ"ה מהל' יבוס הל' ז' (ז) טוש"ע אה"ע סימן קע טעף"ז:
ב ג מ"י פ"ז מהלכות יבוס הל' ד סמג עשין נה נג טוש"ע עס סימן קעה טעף"ז:

—••—

תוספות ישנים

בעלת הגט עדיפא. פ"ה עדיפא שחליטתא תפטור גרסה. ולא נהירא דל"כ מלי קאמר בעלת מאמר עדיפא משום דקריבה לביאה. אדרבה משריה הו חליטא פסולה דאליקטא לה חליטא. אלא נראה לפרש איפכא בעלת הגט עדיפא להפטר בחליטא חביתה ויחלא הכל: ויזהר דרענא הו. פ"ח דרב לטעמיה דסבר אין זיקא אכל אין לפשר דיש זיקא ומ"מ לא התמירו כחלות (זקוקת) [אשתן] לקמן בזהויל (מת). משמע דלמ"ד יש זיקא הוי כמו אחות אשתו גמורה. ואין להקשות נהי נמי דאין זיקא מ"מ נאסרה שעה אחת משום ביטול מנות יבמין דלא קרינא נאסרה שעה אחת כיון שאין האסור משום ערוה רק משום גורא:

—••—

תוס' חד מקמאי

ינחו: ופסק הרב אלפס כר' יוחנן בשתי אחיות יבמות שנפלו לפני יבם א' מתה השנייה מותר בראשונה אבל מתה ראשונה אסור בשניה ואקשין לר"י דאמר מותר בראשונה מהא דתנן ארבעה אחין שנים מהן נשואין ב' אחיות ומתו הגשואין את האחיות והרי אלו חולצות ולא מתייבמות ואמאי ליקום חד מנייהו ולחלוץ לשניה ותהוי ראשונה לגבי אידיך כיבמה שהותרה ונאסרה ותתוור להותרה הראשון אל"ר דאחות איני יודע מי שנאן כלומר זו אינה משנה ולימא ליה מאי חולצת חדא חולצות קתני.

[ולימאן חולצות דעלמא הרי אלו קתני ולימא ליה דחליץ לראשונה ברישא חולצות לבתחלה קתני. ולימא גזרו דלמא קדם וחליץ לראשונה ברישא ולא מתייבמת קתני דליכא הכא דין יבום כלל ולימא ליה שמו ימות ואסור לבטל מצות יבמין. פירוש דקעברא חליצה פסולה. ר"י למיתה לא חייש ולימא ליה דלא ידעינן הי נפיל ברישא אי הכי היינו דקתני אם קדמו וכנסו יוציא. בשלמא ראשון אמרי' [ליה] מאן שרא ליה אלא שם (א) אמרי' חבראי שני יבום האיכא ראשון ראשון ש"מ יבמי היינו דקתני אחיות איני יודע מי שנאן:]

(א) ז"ל אלא שני אמר מתחיל שנייה יבם אלא לראשונה מייבם והיוו דקאמר אחיות וכו'.

כו:

בעלת הגט עדיפא.

אכל ריב"ץ פ' בעלת הגט עדיפא דאתחיל (ו) בחליצה ולכן יגמור זה חליטתו ולפירושו לא יהא עדיפא דהכא פירושו כההוא דאי מאמר עדיף או גט עדיף דבסמוך ומיהו עדיפא משמע קלמ דהיינו קודמת דקאי אאזו מהן

קודמת דקאמר מעיקרא: **ותא** שמע

ומודה ר"ג בו'. מדרבנן דשמעינן להו פירק ר"ג (לקמן דף ג. וסס) דיש גט אחר גט ומאמר אחר הגט אין יכול להציא ראייה לדלידהו דיש גט אחר גט אפי' עדיף קמא מהני גרוע בתריה לתפוס צמה ששיר הראשון אכל ר"ג דאית ליה דאין גט אחר גט סברא הוא דאי עדיף גט ממאמר או מאמר מגט לא מהני הגרוע לתפוס אחר קמא דעדיף כמו שאין מועיל גט אחר גט ומאמר אחר מאמר: **א**י גט עדיף **לא** תיהני **מאמר** בתריה. אע"ג דאפילו אחר חליצה קידושין תופסין היינו משום דהוי קידושין דאורייתא אכל ביצמה דלא הוי מאמר אלא מדרבנן אין לו להועיל אחר הגט אי גט עדיף א"נ אומר ר"י דבדריית' דמודה ר"ג קיימא אמתני' דפ' ר"ג (לקמן ד' ג.) דמוקמין לה כר"ע התם בגמ' (דף נג:) ולא מהני קידושין אחר חליצה וה"ה דאין להם להועיל אחר הגט אי גט עדיף דגט במקום חליצה קאי:

אלא כי הדדי יניחו. ומפשטו דאחת פוטרת חזרתה והיינו כשמואל וכלישא דקאמר דאחד חולץ לכולן אלאמנעי' וכרב אשי אכל לנישנא דהתחיל ולא התחיל קאמר היכי דכי הדדי יניחו לריכות שתימן חליצה דהא התחיל בחיותו לא יגמור אפי' בצרות ולא מיפטרה רחל בחליצת גרמה דעדיפא והכא הך צעיא על כרחין אליבא דמ"ד יש זיקה איירי דלמ"ד אין זיקה אפילו חלק נבעלת הגט נפטרה נרה:

חל"ץ לראשונה הותרה. וא"ת מאי קמ"ל פשיטא דהותרה ואר"י דקמ"ל דהותרה אפי' גרמה דרב אית ליה אין זיקה וחלק לאחיות

נפטרו נרות כדפרישית לעיל: **ורב** א"ת **האי סברא והאמר רב ב"י יבמה** בו'. *ממתני' הוה מלי מפירך דבהדיא תנן בפירקין (לקמן דף נג.) **ב' אחין נשואין ב' אחיות** ומת אחד מהן ואח"כ מתה אשתו של שני הרי זו אסורה עליו עולמית הואיל ונאסרה עליו אלא ניחא להקשות דבהדיא אמר רב אותו לשון עצמו שאמר ר' יוחנן שכל יצמה שאין אני קורא כו' ועוד נראה דממתני' לא הוה מלי לאקשויי דהתם הוא משום דכבר נפטרה לשוק ומשום דמתה אשתו

אח"כ לא תחשב עוד זקוקה (ס) עדיין לחליצה אכל היכא דעדיין זקוקה לחליצה לא אכל מדרב פריך שפיר דרב איירי אפילו היכא דאיכא אחין דלא מידחיא מהאי צימא (י) (לגמרי) כדאמר לקמן (ג"י סס): **אבל** **הבא** זיקה דרבנן היא. פרי"ח דרב לטעמיה דאמר אין זיקה דאע"ג דאסיר משום ביטול מנות יבמין לא חשיב הך איסור לאוסרה עולמית אף כשתבא לכלל היתר אצל למ"ד יש זיקה ראוי לאסור משום שנאסרה עליו שעה אחת: **איתריביה רבי יובי** בר חנינא דרבי יוחנן. לעיל פ' בקונטרס דלרב נמי פריך אכל ריב"ץ פירש דלא פריך לרב משום דרב ס"ל חליצה פסולה כריכה לחזור על כל האחים דהאחת כריכה חליצה משניהן ושזב השנית א"א לייבם משום דלכל אחד הוא אחת חלוצתו

אכל רבי יוחנן סבר כשמואל דאינה כריכה לחזור ולהכי פריך ליה ואע"ג דרב דאמר כריכה לחזור היינו אליבא דמ"ד יש זיקה וליה לא ס"ל מ"מ מצינו למימר דרב מוקי לה כמ"ד יש זיקה דפלוגתא דתנאי היא ואע"ג דלעיל גריש פ' כינז (דף יח.) מוקי לה סתמא דהש"ס כר"מ דאמר אין זיקה רב לא מוקי לה כוותיה ולר"מ נמי דפי' לעיל דרב דאית ליה הואיל ונאסרה עליו שעה אחת לטעמיה דאמר אין זיקה אחי שפיר נמי דלא פריך לרב דמוקי למתני' כמ"ד יש זיקה אכל ר' יוחנן סבר דעל כרחיך יש זיקה דאי אין זיקה א"כ ב' אחיות שנפלו לפני שני אחין יתייבמו שתימן דהא ר' יוחנן לא חייש למיתה ומפירכא דפריך רבי יוסי בר חנינא ואמאי וליקוי חד מנייהו כו' משמע דלא שרי רבי יוחנן לייבם אלא חדא על כרחיך סבר יש זיקה ואפ"ה שרי לראשונה ולית ליה הואיל ונאסרה שעה א' שתאסר עולמית מש"ה פריך לה ומיהו נראה לר"י כדפרישית לעיל (דף כד. ד"ה אי) דלרב (י) דחייש למיתה (י) משום דלא מסקי אדעמיה דמית אידך לא מלי פריך דגורי' דלמא אחי לייבם בגישרא אכל לעיל במתה אחת מהן ליכא למיגזר דלמא אחי לייבם בלא מתה אחת מהן כיון דליכא אלא אח אחד ולא אחי לבטל מנות יבמין להדיא אכל רבי יוחנן היה יודע רבי יוסי בר חנינא דלא הוי חייש למיתה להכי (י) (לא) פריך ליה (י) (א"י לפי שהיה אכל ר' יוחנן הקשה לו): **וְלַרִּימָא** א"ה **דִּרְמָא** קדים וחל"ץ לראשונה. פ' ר"י לפי שיטת הקונטר' שכשצאין לפנינו לימלך לא אמרינן להו לחלוץ שניה ולייבם את הראשונה דגורינן דלמא אחי למיעבד איפכא באלו היצמות עצמן אכל אס כבר חלק האחד לשנייה שרי אידך לייבם הראשונה כמו במתה שנייה כיון

ארבעה אחין פרק שלישי יבמות

נעלת הגט ונעלת מאמר. אחיו שמת ולו ב' נשים ועשה זה מאמר לזו וגט לזו ושזב אסור לייבם דקם ליה בלא יצנה [דגריס כהן] כיון שהתחיל לגרש אי זו מהן הגונה לחלוץ ולפטור גרמה: **ומודה ר"ג**. דאמר לקמן בפ"ה (י) אין גט אחר גט מודה הוא שיש גט אחר מאמר כגון ב' יצמות

מאח א' ועשה מאמר בזו ואח"כ נתן גט לזו מהני גט לפסול הראשונה עליו משום לא יצנה ולהאסר בקרובות שנייה כגראשונה ולא אמרי' מאמר ככנוסה ואדחאי שנייה מיניה ולא מהני זה גט: **ומאמר אחר גט**. אס נתן גט לראשונה ואח"כ עשה מאמר בגרמה לא אמרי' גט קמא במקום חליצה קאי ומו לא קני מאמר יבמין בגרה אלא ודאי מהני וריכה גט למאמרו ואסור גס בקרובותיה: **כי הדדי נינעו**. ומפשטו צעין שהאחת פוטרת חזרתה וחלוץ לאזיו שירצה שחליצת שתימן גרועה: **לראשונה**. שנפלה ראשון: **הוסרה**. לשוק: **חלק** לשנייה **הוסרה**. לשוק. וה"ה אס חלק לשנייה ואח"כ לראשונה: **מסה ראשונה**. בלא חליצה מותר לייבם את השניה. ואע"פ שצעת (א) נפילתן אחות זקוקת ראשונה היתה ואין אני קורא זה יצמה יבא עליה (י) כי מתה קמיימא פקעה זיקה ושריא הך ולית ליה הא דשנינן בפ' כינז (לעיל דף כג.) הך מתני' דהכא אי למ"ד יש זיקה יש זיקה כו' דאוקומנא לעיל דהואיל ונאסרה עליו צעת נפילה מו לא משתריא ואיכא לאותובי ממתיני דקתני חולצות ולא ממייבמות אמאי ליחלוץ חדא ולישמרי אידך וליקמן מותצין ליה מינה אסיפא דמילתיה ולא מתוך: ואין ז"ל **מסה שנייה**. ולא חלצה שמונת בראשונה שהיתה ראויה לייבם צעת נפילתה אלא שנפלה זו אחרי כן ואסרתה וכיון שמתה זו חזרה להיתירה הראשון: **ורבי יוחנן אמר מסה שנייה מוסר בראשונה**. הואיל וצשעת נפילתה היתה ראויה לו: **אחוס אשה דאורייתא**. כגון ג' אחים ב' מהם נשואין ב' אחיות ומת אחד מהם ואח"כ מתה אשתו של שני דעלה איתמר הך דרב אסורה יצמתו עליו הואיל וצשעת נפילה אחות אשתו הוא: **דרבנן היא**. וכיון דמתה שריא: **איני יודע מי שנאן**. כלומר זו אינה משנה: **ולימא ליה מאי חולצות שנייה: חולצות דעלמא**. כל היכא דמיתרמי כה"ג חולצות השניות: **הרי אלו**. משמע הך תרמי דאיירי בזה: **לראשונה גרישא**. דמו לא משתריא שנייה שלא נראית צשעת נפילה: **חולצות**

בפרקין (לקמן דף ג.) אסורה יצמתו עליו הואיל וצשעת נפילה אחות אשתו הוא: **דרבנן היא**. וכיון דמתה שריא: **איני יודע מי שנאן**. כלומר זו אינה משנה: **ולימא ליה מאי חולצות שנייה: חולצות דעלמא**. כל היכא דמיתרמי כה"ג חולצות השניות: **הרי אלו**. משמע הך תרמי דאיירי בזה: **לראשונה גרישא**. דמו לא משתריא שנייה שלא נראית צשעת נפילה: **חולצות**

דאיכא פריך שפיר דרב איירי אפילו היכא דאיכא אחין דלא מידחיא מהאי צימא (י) (לגמרי) כדאמר לקמן (ג"י סס): **אבל** **הבא** זיקה דרבנן היא. פרי"ח דרב לטעמיה דאמר אין זיקה דאע"ג דאסיר משום ביטול מנות יבמין לא חשיב הך איסור לאוסרה עולמית אף כשתבא לכלל היתר אצל למ"ד יש זיקה ראוי לאסור משום שנאסרה עליו שעה אחת: **איתריביה רבי יובי** בר חנינא דרבי יוחנן. לעיל פ' בקונטרס דלרב נמי פריך אכל ריב"ץ פירש דלא פריך לרב משום דרב ס"ל חליצה פסולה כריכה לחזור על כל האחים דהאחת כריכה חליצה משניהן ושזב השנית א"א לייבם משום דלכל אחד הוא אחת חלוצתו אכל רבי יוחנן סבר כשמואל דאינה כריכה לחזור ולהכי פריך ליה ואע"ג דרב דאמר כריכה לחזור היינו אליבא דמ"ד יש זיקה וליה לא ס"ל מ"מ מצינו למימר דרב מוקי לה כמ"ד יש זיקה דפלוגתא דתנאי היא ואע"ג דלעיל גריש פ' כינז (דף יח.) מוקי לה סתמא דהש"ס כר"מ דאמר אין זיקה רב לא מוקי לה כוותיה ולר"מ נמי דפי' לעיל דרב דאית ליה הואיל ונאסרה עליו שעה אחת לטעמיה דאמר אין זיקה אחי שפיר נמי דלא פריך לרב דמוקי למתני' כמ"ד יש זיקה אכל ר' יוחנן סבר דעל כרחיך יש זיקה דאי אין זיקה א"כ ב' אחיות שנפלו לפני שני אחין יתייבמו שתימן דהא ר' יוחנן לא חייש למיתה ומפירכא דפריך רבי יוסי בר חנינא ואמאי וליקוי חד מנייהו כו' משמע דלא שרי רבי יוחנן לייבם אלא חדא על כרחיך סבר יש זיקה ואפ"ה שרי לראשונה ולית ליה הואיל ונאסרה שעה א' שתאסר עולמית מש"ה פריך לה ומיהו נראה לר"י כדפרישית לעיל (דף כד. ד"ה אי) דלרב (י) דחייש למיתה (י) משום דלא מסקי אדעמיה דמית אידך לא מלי פריך דגורי' דלמא אחי לייבם בגישרא אכל לעיל במתה אחת מהן ליכא למיגזר דלמא אחי לייבם בלא מתה אחת מהן כיון דליכא אלא אח אחד ולא אחי לבטל מנות יבמין להדיא אכל רבי יוחנן היה יודע רבי יוסי בר חנינא דלא הוי חייש למיתה להכי (י) (לא) פריך ליה (י) (א"י לפי שהיה אכל ר' יוחנן הקשה לו): **וְלַרִּימָא** א"ה **דִּרְמָא** קדים וחל"ץ לראשונה. פ' ר"י לפי שיטת הקונטר' שכשצאין לפנינו לימלך לא אמרינן להו לחלוץ שניה ולייבם את הראשונה דגורינן דלמא אחי למיעבד איפכא באלו היצמות עצמן אכל אס כבר חלק האחד לשנייה שרי אידך לייבם הראשונה כמו במתה שנייה כיון

דבאלו

מסורת הש"ס

(א) גירסת רש"י בגירושין, (ב) לקמן נא, (ג) גירסת הרמ"ש יהודה, (ד) [נקמן ג. ע"ש קול: ע"ש], (ה) [לעיל כו. וע"ג], (ו) [דף ג.], (ז) [דגריס כהן], (ח) ס"א אמו, (ט) דחייש למיתה לא מלי פריך דגורי' דלמא אחי לייבם בגישרא משום דלא מסקי אדעמיהו דמית אידך וכו' כ"ל, (י) ס"א [טעות הדפוס], (י) ס"א ל"י, (י) ש"ך לקמן כח ע"א.

—••—

תורה אור השלם

1. כי ישבו אחים יחדיו ומת אחד מהם וכן אין לו לא היתיה אשת חבת והורוצה לאיש דן יבמה יבא עליה ולקטחה לו לאשה ויבמה:

דברים כה ה

—••—

גליון הש"ס

גב' והאמר רב כל אשה. ע"י לעיל ב' ע"א תוד"ה ואחות אשתו ועילי ז ע"ב תוד"ה: אשת אחיו: שם איני יודע מי שנאן. בב"מ נא ע"א ב"ב קטו ע"א דף קמא ע"ב: תוד"ה רוב וכו' פסגתי: הוה כפי לטפיד וכו'. ע"י כמותו נה ע"ב תוד"ה ממנת שריב מרע וחולין קטו ע"ב תוד"ה ומי אמר וקבא ע"ב תד"ה ומי אמר ויחלא לז ע"ב תד"ה הנימ:

—••—

הגהות הב"ח

(א) גב' בעלת הגט עדיפא (משום דאתחיל זה בגירושין) תל"מ וי"ב במקוסות משמע דלא גריסין ליה: (ב) שם חולצות דעלמא. ניב כמו בעמוד א': (ג) רש"י ד"ה מסה וכו' שצשעת בפילתה: (ד) תוס' ד"ה בעלת וכו' עדיפא דאתחיל בה בגירושין ולכן יגמור כה: (ה) ד"ה ורב וכו' אלא תחשוב עד זקוקה אבל הבא דדוקקה עדיין לחליצה לא אכל מדרב כ"ל: (ו) ד"ה איתמיה וכו' דחייש למיתה שפיר משום דלא מסקי אדעמיהו:

—••—

מוסף רש"י

שייש גט אחר מאמר. מאמר לזו וגט לזו פסל את הראשונה ואסור בקרובות שתימן (לקמן נא). ובאמר אחר גט לזו בעלת מאמר נריכה גט (סח). הרי היא כאשת אח שיש לו בנים. ואע"ג דהדר איתויא (לקמן ל). ומתו הגשואין את האחיות. ונפלו שתימן יחד לפני האחין. הרי אלו חולצות ולא מתייבמות. משום דמרוויחו זקיקין ליה להאי ומרוויחו זקיקין ליה להאי ואי נסיב חד קא פגע בחמות וזקוקה (לעיל יח.) דהויא נאשתי (לעיל כו.).